

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6488/2021
10.11.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић, др Илије Зиндовића, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., кога заступа Далибор Катанчевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6785/20 од 17.03.2021. године, у седници одржаној 10.11.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ посебна ревизија тужиоца.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6785/20 од 17.03.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 3381/19 од 11.06.2020. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 3381/19 од 11.06.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 3.220.000,00 динара са припадајућом законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, као и трошкове парничног поступка, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 22.500,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6785/20 од 17.03.2021. године, ставом првим изреке, потврђена је пресуда Првог основног суда у Београду П 3381/19 од 11.06.2020. године, а жалба тужиоца одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11...55/14), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужиоца, ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог Закона одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 87/18), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу није могла да буде уручена оптужница на адреси ..., насеље ..., на којој адреси је био званично пријављен из разлога што је на повратници суда било означено да је са те адресе одсељен. Из извештаја МУП-а РС ОУП Барајево од 13.03.2006. године и извештаја МУП-а РС ПС Лазаревац од 05.10.2007. године утврђено је да тужилац живи у ..., ... и у неколико наврата није пронађен код куће. Из извештаја МУП-а РС Одељење за потраге од 14.02.2008. године, утврђено је да је тужилац пронађен на адреси ... и да му је саопштено да се јави у Окружни суд у Београду. Тужиоцу је стављено на терет извршење кривичног дела фалсификовање новца из члана 168. став 1. и 2. ОКЗ. Према њему је расписана потерница решењем кривичног суда од 20.11.2008. године – решењем Окружног суда у Београду К 2397/05 од 20.11.2008. године, на основу члана 142. став 1. тачка 1) јер је био недоступан државним органима, да се налази у бекству и да није пронађен на месту пребивалишта. У притвору у Централном затвору у Београду је провео од 20.11.2008. године до 16.10.2009. године – укупно 322 дана. Слободе је лишен на граничном прелазу Хоргош приликом путовања у Чешку. Имао је 20 година, није био ожењен и живео је са родитељима. Решењем Основног суда у Обреновцу К 60/14 од 22.04.2015. године обустављен је кривични поступак против тужиоца због одустанка јавног тужиоца од кривичног гоњења.

Сходно утврђеном чињеничном стању, нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев тужиоца неоснован. Наиме, одредбом члана 584. став 2. Законика о кривичном поступку, прописано је да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе. У конкретном случају утврђено је да је тужиоцу одређен и продуживан притвор на основу члана 142. став 2. тачка 1) ЗКП, због бојазни да би боравком на слободи могао бити у бекству. Суд је правилно ценио законом прописане услове који морају да буду испуњени за одређивање накнаде, те је правилно ценио чињеницу да му је притвор одређен због тога јер се налази у бекству. Даље, нижестепени судови налазе да је тужилац својим недопуштеним поступком – скривањем и недоступношћу органима гоњења проузроковао лишење слободе, при чему је исти био упознат да се против њега води кривични поступак о чему је обавештен 14. јула 2008. године када му је саопштено да се јави у Окружни суд у Београду, али исти то није учинио. Због свега тога нижестепени судови налазе да је искључено његово право на накнаду штете.

По оцени Врховног касационог суда оваква правна аргументација нижестепених судова није прихватљива. Тужилац јесте променио место пребивалишта, а да то није пријавио надлежној полицијској управи. То представља прекршај из члана 9. у вези члана 27. став 1. тачка 1. Закона о пребивалишту и боравишту грађана („Службени гласник Републике Србије“ број 87/2011). Према утврђеним чињеницама, из извештаја МУП-а РС Одељења за претраге од 14.02.2008. године, произилази да је тужилац пронађен на адреси ... и да му је саопштено да се јави у Окружни суд у Београду. Правилно је да се судски акт окривљеном уручи на адреси где је пријављен или на новој адреси, а уручење може бити спроведено и преко полиције, што у овом случају није учињено, већ је расписана потерница 20.11.2008. године. Од 14.02.2008. године када је тужилац пронађен па до момента расписивања потернице протекло је довољно времена у коме је тужиоцу могао бити уручен судски акт. То и не указује на чињеницу да је постојала бојазан да би се боравком на слободи могао дати у бекство. Одредба члана 142. ЗКП предвиђа више основа да се окривљеном одреди притвор. У том смислу морају претходно бити испуњени услови. Притвор се одређује када је то неопходно (што процењује кривични суд) и када су за то испуњени услови. У овом случају, тужилац је пронађен на новој адреси, али нема доказа да је покушано да му се уручи судско писмено и да је он то одбио. Даље, притвор је у овом случају дуго трајао, да би потом јавни тужилац одустао од кривичног гоњења. Све ове чињенице указују на околност детаљнијег преиспитивања и оцене да ли су испоштовани сви услови и процедура у погледу уручења акта суда тужиоцу, а у вези чега је и касније тужиоцу одређен притвор (независно од оцене неопходности и сврсисходности притвора – што је у надлежности кривичног суда) који је дуго трајао. Понашање тужиоца да не пријави промену пребивалишта (што представља прекршај) да се усмено по наредби полиције јави Окружном суду (што треба детаљније проверити) може да буде од утицаја у погледу његовог доприноса на висину тражене нематеријалне штете.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду примедбе Врховног касационог суда, детаљније утврдити чињенице и оценити да ли су били испуњени услови у погледу поштовања процедуре да се судски акт уредно уручи тужиоцу (без упуштања у оцену сврсисходности одлуке кривичног суда о притвору) да ли је тужилац био упознат са чињеницом да је против њега покренут кривични поступак и да треба да се јави у суд, да ли је усмена наредба била довољна или не, да ли је тужиоцу који је био пронађен на новој адреси акт суда требао да буде уручен сходно одредбама ЗКП-а и да ли је то испоштовано. По потреби утврдиће се и друге чињенице од значаја за оцену основаности тужбеног захтева и донеће закониту одлуку.

На основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић